

Lausunto Räkäsuon luonnonsuojelualan metsästyskäytöstä

Vastaanottaja: Ympäristöministeriö

Viite: Diaarinumero VN/18153/2021

Lausunnon antaja: Sotkan Erä

Lausunnon antajan yhteyshenkilö: Henri Kaiponen

Sotkan Erä kiittää mahdollisuudesta antaa lausunnon Pohjois-Pohjanmaalle perustettavista luonnonsuojelualueista.

Aiemmat lausunnot ja keskustelutilaisuudet

Sotkan Erä on antanut yhteisen kirjallisen lausunnon muiden räkäsuon luonnonsuojelualan vaikutusalueella toimivien metsästysseurojen kanssa 23.4.2018 ja osallistunut 17.4.2018 Limingassa pidettyyn keskustelutilaisuuteen.

Seurueen tiedot

Sotkan Erässä on noin 8-12 aktiivista hirvenmetsästäjää ja heidän lisäksi alueita hyödyntävät vuosittain noin 15-20 pienriistan metsästäjää, sekä heidän vieraitaan. Mukana toiminnassa on myös lapsia ja metsästystä aloittelevia nuoria. Metsästys on luontoharrastus, joka siirtyy sukupolvelta toiselle ja sillä on jatkuvuutta. Seurueen aktiivit tekevät merkittävän määrän talkoo- ja luonnonhoitotyötä haitallisten vieraslajien pyynnillä, riistan ruokinnalla sekä suurpetohavaintojen keräämisellä.

Suurin osa alueella metsästävistä harrastaa pienriistan metsästystä mikä on erittäin merkittävä ihmisiä liikuttava luontoharrastuksen muoto. Hirvieläinten lisäksi tärkeimpinä metsästettävänä pienriistalajeina ovat olleet metsäkanalinnut, metsäjänis ja vesilinnut sekä metsähanhi. Seuralla on voimassa oleva metsästysvuokrasopimus 41470 Räkäsuon luonnonsuojelualue-esityksessä olevista alueista Suomen valtion (Metsähallitus).

Seuruemuotoinen metsästys alkoi 1980-luvun alkupuolella ja on jatkunut aktiivisena siitä lähtien luoden omalta osaltaan yhteisöllisyyttä koko kylän keskuuteen.

Räkäsuo ja luonnonsuojelu

Natura-aineiston mukaan ”Räkäsuo on aapasuon lisäksi keidassuon sisältävä Pohjanmaan-Kainuun aapasuovyöhykkeen suo. Maalaji on pääosin turve. Aapasuoalueella esiintyy rimpinevoja, kalvakkanevoja ja karuja rämeitä. Räkäsuon alue on laajana ja luonnontilaisena suokokonaisuutena merkittävä. Alueella on hyvin edustettuna karu suokasvillisuus. Lintulajisto, etenkin kahlaajalajisto, on monipuolinen. Räkäsuon suoyhdistymä on selvästi soidensuojelun perusohjelman tasoa.”

Räkäsuon alue on hieno erämaa-alue, joka on säilynyt suoalueiden osalta luonnontilaisena. Vaikka alue on pääosin vaikeakulkuista suota niin alueen natura-alueen ulkopuolinen osa sisältää laajoja yhtenäisiä metsätaloustaloudessa olleita kankaita yli 500 ha ja lisäksi lukemattoman määrä suoalueita halkovia

kangasjuotteja sekä pieniä kangasmetsäsaarekkeitä. Alueella ei ole muuta virkistyskäyttöä tai luontoharrastajia kuin metsästäjät yksittäisiä marjastajia lukuun ottamatta. Suoalueet ovat niin märkiä, että osan ylittäminen kesällä vaatii marjastajalta pitkät metsäsuksat.

Paikalliset asukkaat ja luontoharrastajat ovat suhtautuneet luonnontilaisen suoalueen suojeluun positiivisesti luovuttamalla omat metsäkiinteistönsä tai niiden natura/luonnonsuojelualueella olevat kiinteistönosat valtiolle. Alueiden luovuttajille/myyjille on annettu ymmärtää, ettei suojeluhankkeilla ole vaikutusta niillä liikkumiseen tai muuhun virkistys tai monikäyttöön, varsinkaan metsästysoikeuteen alueella. Tähän asti metsästysoikeuksien saaminen myydyille tiloille on toiminut luvastusti, mutta nyt julkaistun asetusluonnoksen rajoitukset (metsäkanalinnut, metsäjänis, vesilinnut metsähanhi) saavat todella pettyneen vastaanoton ja toivomme että näillä lausunnoilla perusteluineen on merkitystä asian käsittelyssä ja epäkohtien korjaamisessa.

Hirven metsästys

Hirven metsästyksen osalta muistioluonnoksen kohdassa ”4.2 Valtioneuvoston asetuksella säädettävät poikkeukset rauhoitusmääräyksiin” on maininta ”Suoalueiden perustaminen siten, että ainoastaan hirvenajo olisi mahdollista, olisi laajoilla suoalueilla käytännössä mahdotonta. Nämä seikat puoltavat hirvenmetsästyksen laajaa sallimista Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelualueilla.”.

Hirven metsästyksen esitys sisältää laajan hirvenmetsästysoikeuden, eli metsästyksen kaikki muodot (myös koirametsästys) ja hirven ampumisen suoalueella sekä koirien koulutuksen ja koetoiminnan. Hirven metsästyksen osalta seurueella ei ole muutosvaateita.

Metsäkanalintujen metsästys

Metsäkanalintujen (Teeri, Metso, Pyy) kanta on alueella hyvä ja kannan kestävydestä huolehditaan monilla eri keinoilla. Suomen riistakeskus säätelee metsäkanalintujen metsästysaikoja riistakolmiolaskentatulosten pohjalta, jotta lintukannat säilyvät elinvoimaisina. Laskennasta saatujen tulosten perusteella metsästystä on rajoitettu tarvittaessa seurueen omilla rauhoituksilla ja kiintiöillä. Lisäksi Räkäsuo soveltuu sijaintinsa, muun käytön ja ympäristönsä/ominaispiirteiden puolesta hyvin kiväärillä tapahtuvaan latvalinnustukseen, jota voidaan toteuttaa alueella turvallisesti.

Suoalueella ja sen ympäristössä metsästetään aktiivisesti pienpetoja ja haitallisia vieraslajeja. Pienriistan ja erityisesti metsäkanalintujen metsästysoikeus motivoi metsästäjiä pienpetojen aktiiviseen metsästyksen.

Emme löydä mitään perustetta sille, että metsäkanalintujen metsästyksestä olisi haittaa suoalueelle tai haittaa mikä heikentäisi luonnonsuojelualueen perustamistarkoitusta tai haittaa mikä heikentäisi siellä esiintyvien lajien suojeluarvoa tai aiheuttaisi haittaa alueen muulle käytölle.

Asetusluonnoksessa mainitut SPA-alueet ja niille suunniteltu metsäkanalintujen metsästyksen kieltäminen ei ole tarpeellista ja se poikkeaa Pohjois-Pohjanmaan eteläosiin 2017 valtioneuvoston asetuksella perustettujen luonnonsuojelualueiden asetuksessa (644/2017) noudatetusta linjauksesta.

Valtioneuvoston Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelualueiden perustamisen asetusluonnoksen muistioluonnoksessa todetaan, että perustettavien luonnonsuojelualueiden metsästystä koskevat linjaukset on sovitettu noudattamaan Pohjois-Pohjanmaan eteläosiin 2017 valtioneuvoston asetuksella perustettujen luonnonsuojelualueiden asetuksessa (644/2017) noudatettuja ratkaisuja, koska maantieteellisesti perustettavat suoalueet ovat hyvin lähellä perustettuja suoalueita ja luonteeltaan samantyyppisiä. Pohjois-Pohjanmaan eteläosiin 2017 valtioneuvoston asetuksella perustettujen luonnonsuojelualueiden asetusmuistiossa on tuotu esiin, että asetuksella on pyritty sovittamaan yhteen alueella olevien Natura 2000 lintudirektiivin mukaisten erityissuojelualueiden suojeluarvojen turvaamistavoitteet alueella tapahtuvan metsästyksen kanssa. Esimerkiksi kanalintujen metsästys on valtioneuvoston asetuksella säädetty mahdolliseksi useammalla lintudirektiivin mukaisella erityisalueella, joilla on merkitystä muuton aikaisena levähdys- ja ruokailualueena, vesilintujen pääasiallisen muuttoajan jälkeen 20.9. alkaen.

Metsäkanalintujen metsästys tulisi sallia myös ”Räkäsuon” luonnonsuojelualueella. Muutonaikaisilla levähdys- ja ruokailualueilla metsästyksen aloitusajankohta voidaan rajoittaa alkamaan 20.9 kuten P-P eteläosien osalta on toteutettu.

Asetusluonnoksessa pyyn metsästys olisi kielletty. Pyykanta alueilla on riistakolmio ym tiedon pohjalta hyvä. Pyyn metsästys tulisi sallia myös ”Räkäsuon” luonnonsuojelualueella.

Asetusluonnoksessa riekon metsästys on kielletty. Riekkokanta on maastossa tehtyjen havaintojen perusteella kohtalainen ja sitä tullaan todennäköisesti metsästämään tulevaisuudessa. Riekon elpymistä edesauttavat alueella tehdyt ojien tukkimiset ja muut ennallistamistoimet. Riekon metsästys tulisi sallia ”Räkäsuon” luonnonsuojelualueella

Metsäjänis ja rusakko

Metsäjänis on hirven ja metsäkanalintujen jälkeen alueen yksi yleisimmistä ja merkittävimmistä metsästettävistä lajeista.

Valtioneuvoston asetusluonnoksessa oleva metsästyksen kieltäminen SPA-alueella ei ole perusteltua. Metsäjäniksen ja rusakon metsästyksen kieltäminen SPA-alueilla poikkeaa myös osin Pohjois-Pohjanmaan eteläosiin 2017 valtioneuvoston asetuksella perustettujen luonnonsuojelualueiden asetuksessa (644/2017) noudatetusta linjauksesta. Metsäjäniksen ja rusakon metsästäminen näillä alueilla olisi yhdenmukainen Pohjois-Pohjanmaan eteläisen osan luonnonsuojelualueiden metsästyksen suhteen.

Metsästysseurat rajoittavat kiintiöillä ja rauhoitusalueilla metsäjäniksen ja rusakon metsästystä kannan ollessa alhainen.

Metsäjäniksen ja rusakon metsästys tulisi sallia ”Räkäsuon” luonnonsuojelualueella

Metsähanhen metsästys

Räkäsuon alue on metsähanhien pesimäaluetta ja alueella onkin pitkät perinteet metsähanhen metsästyksessä. Metsähanhen metsästys suoalueilla on metsästysmuoto, jossa saaliin saaminen on erittäin epätodennäköistä ja kyseessä on erittäin haastava luontoharrastus, joka tulee olla mahdollista myös tulevaisuudessa. Suomen riistakeskus säätelee metsähanhen metsästystä alueellisilla ja ajallisilla rajoituksilla sekä saaliskiintiöillä. Metsähanhen metsästys on ollut Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kiellettyä vuosina 2014–2019. Metsästystä on sallittu vuonna 2020 osassa Lapin maakuntaa ja metsähanhelle on asetettu yhden linnun kiintiö. Ennen metsästyksen sallimista on tehty laajat selvitykset, joiden perusteella kanta on todettu sellaiseksi, että tarkkaan säännelty ja rajattu metsästys on mahdollista. On hyvin todennäköistä, että metsähanhen metsästys ns. lapin mallilla alkaa myös Pohjois-Pohjanmaalla lähivuosina.

Suoalueilla tapahtuva metsähanhen metsästys ei vaaranna tai heikennä lajin elinvoimaisuutta mutta antaa monelle pienriistan metsästäjälle upeita luontoelämyksiä. Metsähanhen metsästys tulisi sallia ”Räkäsuon” luonnonsuojelualueella.

HeinäSORSA, tavi ja telkkä

Asetusluonnoksessa vesilintujen metsästys olisi kielletty. Pohjois-Pohjanmaan eteläosiin 2017 valtioneuvoston asetuksella perustettujen luonnonsuojelualueiden asetuksessa (644/2017) sallittiin sinisorsan, tavin ja telkän metsästys joillain alueilla, joissa vesilinnustuksella on ollut merkitystä. Vesilintuja pesii tulevalla luonnonsuojelualueella runsaasti ja niitä myös metsästetään aktiivisesti. Vesilintujen pesinnän turvaamiseksi alueella metsästetään aktiivisesti pienpetoja ja erityisesti minkkiä ja supikoiraa.

Heinäisorsan, tavin ja telkän metsästys tulisi sallia ”Räkäsuon” luonnonsuojelualueella

Pienpetojen ja haitallisten vieraslajien metsästys

Alueella on metsästetty/pyydystetty aktiivisesti kaikkia pienpetoja ja haitallisia vieraslajeja monilla eri menetelmillä.

Asetuksessa ketun, minkin ja supikoiran metsästys/pyynti ajaksi on asetettu 20.9-31.3 välinen aika. Tehokkaan metsästyksen takaamiseksi, lajin metsästys tulisi olla sallittua riistakeskuksen asettamilla aikarajauksilla. Ketun metsästys tulisi olla sallittua 1.8-14.4. Tämä mahdollistaisi myös ketun jalkanarulla tapahtuvan metsästyksen, joka tapahtuu pääasiassa keväällä. Haitallisia vieraslajeja (minkki ja supikoira) tulisi pystyä pyydystämään läpi vuoden, ilman aikarajoituksia. Lintujen muutonaikaisilla levähdys- ja ruokailualueilla metsästyksen aloitusajankohta voidaan rajoittaa alkamaan 20.9 kuten P-P eteläosien osalta on toteutettu.

Riista ym lintujen pesinnän, poikuetuoton positiivisen kehityksen kannalta tulee pienpetojen (kettu) ja haitallisten vieraslajien (supikoira, minkki) metsästyksen lisäksi sallia myös nädän metsästys.

Suurpetojen metsästys

Räkäsuon luonnonsuojelualueen Muhoksen ja Utajärven kunnan alueen kiinteistöt ovat olleet metsähallituksen Muhoksen yhteisluvalle myöntämässä Ilveksen metsästyksen alueluvassa eli ilveksen metsästys on ollut alueella mahdollista.

Asetusluonnoksessa suojelualueilla ei ole sallittu suurpetojen metsästystä, eikä asiaa ole huomioitu muistiossa. Suurpedot ovat Suomessa kaikki tiukasti suojeltuja ja niiden metsästämistä säädellään metsästyslain 41 §:n ja 41 a §:n sekä luontodirektiivin 1992/43/ETY perusteella. Suurpetojen poikkeuslupien myöntämistä säädellään metsästyslainsäädösten lisäksi valtioneuvoston asetuksella metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista (452/2013). Asetuksen 4 §:n 1 momentin mukaan poikkeuslupa voidaan myöntää vain sille rajatulle alueelle, jolla metsästyslain 41 a—41 d §:ssä säädetyt poikkeusluvan myöntämisedellytykset täyttyvät.

Poikkeuslupien myöntämiseksi vaaditaan erityisiä perusteita. Jos ongelmaan ei löydetä muuta tyydyttävää ratkaisua, eikä poikkeuslupapyynti haittaa suotuisan suojelun tasoa, voidaan poikkeuslupa myöntää painavin perustein suurpedon tappamiseen. Suurpedon poikkeuslupa käy läpi tiukan arvioinnin, joten ankara oikeudellinen sääntely edistää suurpetojen suojelua.

Sellaisissa tilanteissa, joissa poikkeuslupa on myönnetty ja on tarkoituksena tietyn yksilön pyydystäminen, pyyntiä ei tulisi hankaloittaa kieltämällä suojelualueilla pyynti. Räkäsuon luonnonsuojelualueella tulee sallia suurpetojen metsästys ja riistakeskuksen myöntämien häirintälupien käyttö.

Metsäkauris

Metsäkauriskanta on kasvanut merkittävästi viimeisten vuosien aikana, ja ne aiheuttavat vahinkoja etenkin metsätaloudelle. Ilmaston lämpenemisen myötä metsäkauriskanta tulee kasvamaan entisestään.

Metsäkauriin metsästys tulisi sallia ”Räkäsuon” luonnonsuojelualueella

Kanadanmajava

Asetusluonnoksessa ei huomioida kanadanmajavan metsästystä. Alueella on olemassa oleva kanadanmajavakanta, jonka vahinkojen ja tuhojen torjunta sekä ehkäisy tulee mahdollistaa metsästyksellä. Vahingot/tuhot voivat kohdistua suojelualueella oleviin teihin, rumpuihin ja rakennuksiin sekä luonnonsuojelualan läheisyydessä tai sisällä oleviin talousmetsiin sekä muuhun yksityisten ihmisten omaisuuteen.

Kanadanmajavan metsästys tulisi sallia ”Räkäsuon” luonnonsuojelualueella

Vieras/tuloskaslajien metsästys

Alueella liikkuu myös villisikoja ja valkohäntäpeuroja, joiden metsästyspaine tulee kasvamaan tulevaisuudessa koska ilmaston lämpeneminen myötä niiden kanta tulee kasvamaan Pohjois-Pohjanmaalla.

Räkäsuon luonnonsuojelualueella tulee mahdollistaa kanadanmajavan lisäksi myös villisian ja valkohäntäpeuran metsästys.

Koirien koulutus ja koe toiminta

Aluetta on käytetty erilaisiin koirien (hirvi, seisovat ja haukkuvat lintukoirat) koulutus ja koetoimintaan.

Luonnonhoitotyöt ja tekniset apuvälineet

Erilaiset riistan- ja luonnonhoitotyöt tulisi sallia alueella myös jatkossa Esimerkiksi vesilintujen pönttöjen ja muiden pesälaitteiden rakentaminen, vieminen maastoon ja huoltaminen tulee sallia. Nuolukivien vieminen olemassa oleville paikoille tulisi olla mahdollista sekä teknisten apuvälineiden kuten riistakameroiden tai laukaisulähettimien käyttö pienpetojen ja haitallisten vieraslajien metsästyksessä.

Ihmisten tasapuolinen ja tasa-arvoinen kohtelu suojelualueilla

Kuten lausunnossa on jo mainittu, valtioneuvoston asetus Pohjois-Pohjanmaan maakunnan eteläosien luonnonsuojelualueista mahdollistaa pienriistan metsästyksen Räkäsuota vastaavilla SPA lintudirektiivin alueilla. Kansalaisten yhdenvertaisen ja tasapuolisen kohtelun turvaamiseksi tulee teeren, metson, pyyn, metsäjäniksen, rusakon ja vesilintujen (heinäsorsa, tavi, telkkä) metsästys sallia myös tulevilla Räkäsuon luonnonsuojelualueella.

Kyseiset lajit eivät ole uhanalaisia eikä niiden metsästyksestä ole haittaa luonnonsuojelualueelle eikä metsästys heikennä alueen tai lajien suojeluarvoa.

Asetuksen vaikutukset Sotkan Erään ja paikallisiin ihmisiin

Jos valmisteilla olevalle suojelualueelle tulee asetusluonnoksessa mainittuja metsästysrajoituksia, se vaikuttaa haitallisesti paikallisten ja lupa-aluetta käyttäneiden ihmisten metsästysharrastukseen, mutta myös ympäröivien ja osin suojelualueen sisällä olevien yksityisomistuksessa olevien alueiden metsästyskäyttöön. Lisäksi se aiheuttaisi yksittäisille seuroille tai ihmisille merkittäviä heikennyksiä alueiden ja olemassa olevien rakennusten ym tehtyjen investointien hyödyntämiseen. Asetuksen heikennykset kohdistuisivat pääasiassa pienriistan metsästäjiin, eli kärsijöinä ovat suurin osa metsästäjistä. Heikennysten seurauksena pienriistan metsästäjien tekemä talkootyö vieraspetojen pyynnissä ja riistakolmiolaskennan toteutuksessa tulisi laskemaan tai päättämään kokonaan luonnonsuojelualueen osalta.

Sotkan Erän näkemyksen mukaan pienriistan metsästys ei haittaa luonnonsuojelualueiden käyttöä tai heikennä niiden suojelu tai muuta arvoa, joten metsästys tulee sallia mahdollisimman usean lausunnossa perustellun lajin osalta koko alueella. Luonnonsuojelualueiden muu käyttö tai alueiden arvo ei vaarannu metsästyksestä, ja metsästys on hyvin yhteensovitettavissa muuhun käyttöön. Osan lajeista, kuten metsäkanalintujen, metsästyksen aloitusajankohtaa voidaan lykätä tarvittavilla alueilla, kuten P-P eteläosan luonnonsuojelualueille on toteutettu.

Metsästäjiä luontoharrastajina ja seuroja paikallisina toimijoina, tulee kohdella tasapuolisesti riippumatta luonnonsuojelualueen sijainnista kunnassa, maakunnassa tai ajankohdasta, jolloin suojelualue on perustettu. Tässä asetusluonnoksessa tasapuolinen kohtelu ei toteudu pienriistan osalta.